

Mikrobiologisk prøvetaking

Prøve	Prøvetakingsteknikk	Forsendelse
Bihuler	Aspirasjon fra sinus med sprøyte eller ved skylning av sinus.	Aspirat på steril, lufttom beholder (sprøyte med kork eller steril beholder med skrukork). Ved lite materiale kan prøvematerialet suges opp på en vattpensel (eSwab).
Biopsi	Aseptisk teknikk	I steril beholder med skrukork. Ved lite prøvemateriale tilsettes litt sterilt fysiologisk saltvann.
Cervix (klamydia, gonokokker, mykoplasma)	Portio tørres av med tupfer. Prøvetakingspenselen føres inn i cervixkanalen og roteres. Penselen skal ikke berøre vaginalslimhinnen. Prøven tas før evt. prøve til cytologi.	Aptima – Multitest Swab Specimen Collection Kit. eSwab i tillegg dersom gonokokker ønskes dyrket/resistensbestemt.
Dermatofytter	Hudavskrap, negleavskrap, hår	Legges i 7 mL plastrør med skrukork.
Expektorat	Puss fra nedre luftveier	Sterilt glass med skrukork. Rekvirent bør vurdere prøve kvaliteten makroskopisk umiddelbart etter prøvetakning og eventuelt ta ny prøve ved dårlig kvalitet. Purulente prøver er av god kvalitet, mens prøver med vandig/skum utseende er av dårlig kvalitet.
Feces	Defekasjon fortrinnsvis i bekken. Er avføringen slimet eller blodig, velges fortrinnsvis slimklatter eller blodige porsjoner av avføringen.	Tarmpatogene bakterier, virus, tarmparasitter assosiert til diare/gastroenteritt (<i>Cryptosporidium sp.</i> , <i>Giardia lamblia</i> og <i>E. histolytica</i>) og <i>C.difficile</i> : Ca. 2 ml feces i beholder med Cary Blair transportmedium. Andre tarmparasitter, ikke assosiert til diare/gastroenteritt: Fyll skjeen med feces og overfør til transportemballasje med formalin. Barnemark (oxyuris): Tape-preparat foretrekkes. En klar tapebit presses rundt endetarmsåpningen om morgenen. Tapen klebes på et objektglass for mikroskopi.
Gjærsopp - Candida	Sekret	eSwab
Hals	Tungen holdes nede med spatel, og prøven tas ved å presse og rulle en pensel mot synlige lesjoner (tonsillepropper, membraner, sårflater).	For dyrkning av bakterier benyttes eSwab. For molekylærbiologisk påvisning av atypiske bakterier og luftveisvirus benyttes UTM transportmedium.

		For klamydia og gonokokker til PCR: Aptima – Multitest Swab Specimen Collection Kit.
Konjunktiva	Penselprøve fra innsiden av nedre øyelokk.	essa

Prøve	Prøvetakingsteknikk	Forsendelse
Nasofarynx	Penselprøve eller aspirat. Penselen føres gjennom nesekaviteten til den støter mot bakre vegg av nasopharynx, hvor den får ligge en stund for å suge opp sekret.	For dyrkning av bakterier benyttes eSwab. For molekylærbiologisk påvisning av atypiske bakterier og luftveisvirus benyttes UTM transportmedium.
Nese (cavum)	Neseseeret på pensel. Tas fra åpningen av sinus maxillaris og fra gulvet i nesekaviteten.	For dyrkning av bakterier benyttes eSwab. For molekylærbiologisk påvisning av atypiske bakterier og luftveisvirus benyttes UTM transportmedium.
Nese (vestibulum)	Penselen fuktes med sterilt vann og strykes over begge nesevingers slimhinne (med samme pensel).	eSwab
Rectalpensel (ESBL- og VRE-screening)	Prøvetakningspenselen føres 1-2 cm inn i rektum. NB! Det skal være synlig avføring på penselen! Det kan også benyttes fæcesprøve fra potte/bekken. Ved normal/løs avføring føres penselen ned i feces og opp igjen. Ved hard avføring brukes penselen som en spatel for å få med en liten mengde feces.	Pensel Copan eSwab i Amies transportmedium.
Rectum (klamydia, gonokokker)	Skrap en pensel mot rectalslimhinnen innenfor sphincter ani.	Aptima - Multitest Swab Specimen Collection Kit eSwab i tillegg dersom gonokokker ønskes dyrket/resistensbestemt
Sterile hulrom	Aseptisk teknikk. Huddesinfeksjon med 0.5% Klorhexidin i 70% etanol som skal virke 1 minutt før prøven tas. Aspirere med sprøyte.	Sterilt rør med skrukork, eller på sprøyte hvor stemplet er sikret mot forskyvning og kanylen er erstattet med propp.

Sår	Puss og dødt vev er ofte kolonisert med bakterier som ikke har noe med infeksjonen å gjøre. Fjern derfor puss før prøvetaking ved vasking med sterilt saltvann. Egnet prøvemateriale er vevsvæske som presses ut med prøvetakingspenselen på grensen mellom friskt og infisert vev. Ved tørt sår dyppes penselen i sterilt saltvann for bedre sugeevne.	eSwab
Sår (forts.)		eSwab
Urethra (klamydia, gonokokker, mykoplasma)	Prøvetaking minst 1 time etter siste vannlating. Pensel føres inn i urethra og roteres forsiktig.	Aptima – Multitest Swab Specimen Collection Kit eSwab i tillegg dersom gonokokker ønskes dyrket/resistensbestemt
Urin	Dyrkning: Prøvetaking minst 4 timer etter siste vannlating. Midtstrømsvaske-prøve, fra nytt kateter, blærepunksjon eller poseprøve. Prøve fra langtidskateter: Kateteret avklemmes i 4 timer et stykke ovenfor munningen. Desinfeksjon av kateteret over avklemmingen, 5-10 ml urin aspireres med steril nål og overføres til rent prøveglass.	Glass med borsyre Merknad 1: Uricult anbefales bare når transporttiden overskrider 2 døgn Merknad 2: Poseurin hos barn vil ofte forurenses, bare <i>negativ</i> dyrkning er av verdi. Positiv dyrkning anbefales verifisert med blærepunksjon alt. kateterprøve. Merknad 3: Det har ingen hensikt å dyrke urin fra permanente katetre som har ligget inne i over 48 timer. Disse vil være kolonisert med bakterier som umuliggjør tolkning av funnet.
Urin (klamydia, gonokokker, mykoplasma)	Prøvetaking minst 1 time etter siste vannlating. Første del av urinen samles opp.	Aptima – Urine Specimen Collection Kit
Vagina (vaginitt, bakteriell vaginose, trichomonas)	Sekret på pensel.	Bakterier: eSwab Trichomonas vaginalis: Aptima – Unisex Swab Specimen Collection Kit
Vesikkelvæske	Suges opp på pensel.	eSwab
Øre	Otitis media med perforasjon: Penselprøve med mellomøresekret. Otitis externa: Penselprøve fra lesjoner.	eSwab eSwab

Kliniske opplysninger har stor betydning for hvorledes prøven blir analysert og for hvilke mikrober som vil bli identifisert og resistensbestemt.